

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Lassas vallstuga, Västra Roteberg 10:6, Våsbo fäbodar, Ovanåker, Hälsingland

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Hansson, A., & Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av Lassas vallstuga, Västra Roteberg 10:6, Våsbo fäbodar, Ovanåker, Hälsingland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:89). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

09 November 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:89
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV LASSAS VALLSTUGA, VÄSTRA
ROTEBERG 10:6, VÅSBO FÄBODAR,
OVANÅKER, HÄLSINGLAND

Uppdragsgivare: Våsbovallarnas sambruksförening c/o Patrik Uhras, Rotebergsvägen 211a, 828 34 Edsbyn

Område: Ovanåker **Prov nr:** 71662-71672 **Antal borrhov:** 11

Dendrokronologiskt objekt: Mellanvägg E mot norr. Långsidesvägg D mot söder.
0=vindsgolv

Resultat dendro:

Dendro nr:	Provnr	Trädslag	Antal år (1 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Egenålder ±20
71662	27; E1	Tall	74	Sp 44, W	1858	V 1858/59	100
71663	28; E2	Tall	94	Sp 52, W	1857	V 1857/58	120
71664	29; E3	Gran	95	W	1858	V 1858/59	120
71665	30; E4	Gran	59	W	1890	V 1890/91	90
71666	31; E5	Gran	52	W B	1890	V 1890/91	80
71667	32; E6	Gran	57	W B	1890	V 1890/91	90
71668	33; E7	Gran	55	W B	1890	V 1890/91	80
71669	34; E8	Gran	39	W B	1890	V 1890/91	65
71670	35; E9	Gran	75	W	1890	V 1890/91	100
71671	36; D1	Tall	91	Sp 47, W B	1858	V 1858/59	120
71672	37; D2	Tall	97	Sp 53, W B	1858	V 1858/59	130

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Byggnadens första etapp har ej gått att provta. Byggnadens andra etapp representeras av virket till prov 27, 29, 36 och 37 avverkat **vinterhalvåret 1858/59** samt virket till prov 28 avverkat **vinterhalvåret 1857/58**. Byggnadens tredje etapp representeras av virket till prov 30-35 avverkat **vinterhalvåret 1890/91**.

Tallvirket korrelerar väl inbördes samt mot 1800-talsvirke i de övriga undersökta byggnaderna vilket tyder på att det är hämtat från ett gemensamt skogsområde. Träden har en jämn och stabil tillväxt och är ungefär 100-130 år gamla vid avverkning. Virket korrelerar högt mot virke från Norbergs i Sandvik, ca 50 km norr om Västra Roteberg och är därför mest troligt relativt lokalt avverkat.

Granvirket avverkat vinterhalvåret 1890/91 korrelerar väl inbördes, uppvisar en jämn och stabil tillväxt och är ungefär 70-90 år gammalt vid avverkning. Detta är något yngre än granvirket avverkat några årtionden tidigare från Skomakras och Hagas vallstugor. Hög korrelation uppvisas mot en regional grankronologi från Dalarna daterar proverna. En avsaknad av grankronologier som

täcker 1890-talet i södra Norrland försvårar proveniensbestämningen, men virket har mest troligen växt i Hälsingland, möjligen lokalt.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Hansson, A. & Linderson, H. 2023. Dendrokronologisk analys av Lassas vallstuga, Västra Roteberg 10:6, Våsbo fäbodan, Ovanåker, Hälsingland. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2023:89. Lund: Lunds universitet.*

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se Tel: 046-2227891